

G A Z E T A

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O .

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki*. — Redaktor: *A. Wannowski*.

N° 111.

W Piątek dnia 14. Maja.

1841.

Wiadomości zagraniczne.

P o l s k a.

Z Warszawy, dnia 9. Maja.

Dziś z powodu uroczystości zaślubin J. C. W. W. Xięcia Cesarzewicza Alexandra Mikołajewicza następcy tronu z Jój C. W. W. Xiężną Cesarzówną Maryą Alexandrówną, widowisko bezpłatne. Wieczorem miasto będzie oświetlone.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 5. Maja.

Na posiedzeniu wczorajszym Izby Deputowanych toczyły się dalsze obrady nad budżetem. Pan Lanjuinais oświadczał się za sprzymierzeniem z Prusami, gdzie ideje liberalne coraz bardziej się rozkrzewiają; twierdził, że w Niemczech całych alians z Francją zadowolenie uzyszcze, skoro my tylko zamiarów zaboru odstąpimy i narodowości niemieckiej obrażać nie będziemy. Niemcy same powinny związek z Francją nad przymierze z Rossją lub Anglią przekładać. — Pan Mauguin, któremu nagle zamiłowanie Rossji nawiasowo zarzucano, oświadczył, iż podróży swęj bynajmniej w urzędowym charakterze nie przedsięwbrał ani z gabinetem rossyjskim styczności nie miał. Zresztą uprzejmość, jaką on, jako prosty podróżny, w Rossji wszędzie

znalazł, wkłada nań obowiązek wdzięczności, który jednak nie tak daleko sięga, żeby Francją do sprzymierzenia z Rossją miał zachęcać, owszem gdyby miał w tój mierze zdanie swe obwieścić, podobnie jak poprzedzający mówca, doradzałby sprzymierzenia nie z Niemcami — bo słowo to zbyt ogólne — lecz z Prusami. (Poruszenie) — Zresztą Izba Deputowanych budżet z takim uchwałą pośpiechem, iż rozumieją, że czynności parlamentowe jeszcze przed upływem tygodnia przyszłego będą ukończone. Rozumieją ciągle, że Ministerium wówczas z zamiarem swoim rozwiązania Izby wystąpi.

Gazety paryskie donoszą, iż teraz ostatecznie dzieła fortyfikacyjne około Berlina znieść postanowiono!

W giełdzie dzisiejszej gloszono, iż depesza telegraficzna z Madrytu zwiastuje, że Izby znamienitą większością za jednym Regentem się oświadczyły.

Piszą z Mostaganem dnia 19. Kwietnia: „El-Barkani, który dowodził na zachodzie, gdy cała linia Chefif pozabawioną została regularnych batalionów, żądał od Mustafy Ben-Thamny, Jenerała Agi całej jazdy, tak znacznego posiłku, że gdy mu go udzielono, cała przesterzeń od Sidi-Ibrahima do Illil zapelnioną była. Mustafa nie chciał bez wyraźnego roz-

kazu Emira udzielić mu tego kontyngensu. Arabowie chwają się z wielkiego zwycięstwa jakie w wąwozie Teniah nad wojskiem naszym odnieść mieli, utrzymują oni, że dla mnóstwa, nie policzyli głów uciętych Francuzom. — Takie przechwałki mało czynią wrażeń w wojsku naszym, którego odwaga ciągle jest niezachwiana. Można jednak z pewnością twierdzić, że wkrótce stoczmy walną bitwę jeżeli nie w Mostaganem, to w prowincyi Oranu, gdyż Arabowie ilekroć myślą o natarciu, starają się zawsze podobnemi przechwałkami zachwiać odwagę żołnierza naszego.

A n g l i a .

Z Londynu, dnia 5. Maja.

Jakkolwiek żarliwie prassa ministeryalna teraz przeciw prawom zbożowym się oświadcza, przewyższa ją prawie w zaciętości prassa Torysowska broniąc tych praw i wystawiając zmianę ich jako upadek dziedziców dóbr a tém samém dobrego mienia całego państwa. Times z okropną natarczywością powstaje na Lorda Melbourne, który na raz w tém ważnym pytaniu zdanie swe zmienił i nieproszony w obronie jego stawia. Przytacza ona słowa, przez Ministra tego d. 14. Marca 1839. r. przeciw prawom tym wyrzeczone. Wówczas powiedział on w Izbie, że prawo, pozbawiające wszystkich dziedziców dóbr opieki i czyniące cały stan rękodzielniczy w pewnym względzie od zagranicy zawisłym, jest zdaniem jego zagubne i przewrotne, że on więc każdą zmianę w istniejących prawach zbożowych za klęskę poczytuje. — Skądże więc, pyta Times, ta nagła zmiana, owo przekinstwo Lorda Ministra? Czyż lud z głodu umiera, czy krzykami swemi o chleb Ministrowi sen po obiedzie przerywa? Bynajmniej! Obfite żniwa ostatniego roku wszelką obawę o niedostatek żywności uchylają a tak potrzeba zaprowadzenia zmian w rzeczonych prawach w r. 1841. mniej jeszcze czuć się daje, aniżeli w r. 1840., choć i wtenczas Lord John Russell nie wahał się oświadczyć, że stopień złego przez prawa zbożowe sprawionego bardzo przesadnie podają i że żadna modyfikacya onemu zaradzić nie zdoła. Dość, widoczną prawie, że Ministrowie obrony praw tych nie proszeni, li tylko dla tego się podjęli, aby utraconą popularność odzyskać i w poróżnieniu stronnictw niejakiemu bytu swego znaleźć wsparcie.

Wczoraj w pałacu Buckingham Xiążę Albrecht ozdobiony został oznakami orderu złotego runa przesłanego mu przez Królowę hiszpańską. Xiążę Wellington jako grand hiszpański i kawaler złotego runa zaproszony był

do przywdziania tych znaków na J. K. Wysockość. Obrząd ten odbył się w przytomności lorda Palmerstona, generała Alava posła hiszpańskiego i wielu innych urzędników dworu.

Onegdaj w Nottingham odbyło się pierwsze posiedzenie wyborów, lecz z takim zaburzeniem jakiego od roku 1831 nie pamiętają. — Panowie Walter i Larpen wystąpili na przeciw siebie. Pierwszego z trudnością, drugiego wcale niezrozumiano, tak wielki był gwar, który z jednej strony wigowie i radykaliści, z drugiej torysowie i chartyści podzegli. — Uwięziono trzynastu i zmuszono do dania rekomy iż nadal spokojności zakłócać nie będą.

Dzienniki tutejsze teraz dopiero zawierają bliższy opis uczy wyprawionej dla Komodora Napiera w Manchester. Przybył on tam koleją żelazną, na której różnych stacyach z uniesieniem był witany. Major Manchesteru za przybyciem Komodora przeczytał mu adres przez mieszkańców tego miasta złożony. Komodor z wielkiem wzruszeniem odpowiedział: »Kiedy tyle szczęśliwy byłem, że mogł krajowi mojemu wyświadczyć usługę, oświadczam szczerze, iż dostatecznie czuję się być wynagrodzonym przyjęciem jakiego od Liverpool aż do Manchester doznaje. Prawie zbytęcznym uważam, powtarzać panom, że gdyby nie szybkość działań naszych w Syrii, wojna z Francją byłaby niecofnioną. Mniemam, że na lądzie i morzu osiągnięte skutki, silnie wpłynęły na upadek gabinetu francuzkiego i postawienie znowu na czele spraw państwa Marszałka Soult'a, waszą dawną znajomość, którego tak pochlebnie w Manchester i Birmingham przyjmowaliście. Mniemam i jestem przekonany, że pokój, którym mamy teraz szczęście cieszyć się, winniśmy przyjacielskiemu przyjęciu marszałka w różnych miastach angielskich. Ze wszystkiego co zaszło w Syrii, żałuję tylko sposobu i rodzaju, w jakim postępował Mehmed Ali po podpisaniu traktatu.« Poczém Komodor postępowanie Porty nazwał nie zupełnie prawem. Ludowi w Manchester Komodor dziękował z balkonu hotelu York, tłómaczył się że zatrudzony podróżą długo mówić nie może. W uczenie na cześć jego danę miał udział 120 osób. Urządzono na małą skalę okręt Komodora Pawerfull i na obu stronach jego wypisano słowa Saida, St. Jean d'Acre.

Na wyborach w Nottingham torysowie odnieśli zwycięstwo. Kandydat liberalny Pan Larpent dobrowolnie ustąpił widząc, iż przeciwnik jego ma za sobą 2018 głosów. — Pan Walter główny przeciwnik prawa ubogich, większością 296 głosów obrany został człon-

kiem izby niższej i w sam czas wstąpi do parlamentu, dla mienia udziału w naradach nad tem prawem.

Donoszą z Portobello dnia 15. Lutego o śmierci Xięcia Moskitów, który testamentem przekazał Królowej angielskiej zupełną władzę państwa swojego. Tym sposobem Anglia obejmie w posiadanie przestrzeń nadbrzeżną 125 godzin rozległą nad morzem Karaibskim i zatoką Honduras.

Hiszpania.

Z Madrytu, dn. 27. Kwietnia.

(Drogą nadzwyczajną.) Nakoniec załatwieniu pytania o regencyą przynajmniejż jedna parlamentarna przeszkoda na zawadzie nie stoi. Mieszana, przez Senat i Kongres ustanowiona Kommissya przelożyła wczoraj obydwom Izdom z 20 artykułów składający się regulamin, oznaczający stopień, w jaki się mianowanie ma odbyć, i dziś już równie Senat jak Kongres przyjął go w wszystkich punktach. W skutek tego obrady w każdej Izbie odrębnie odbywać się będą, a po ukończeniu tychże, zaprosi rząd obie Izby na wspólne posiedzenie. Na tem głosować najpierw będą publicznie, czy głosowanie nad regencyą ma być publiczne lub tajne. Potem głosować będą nad liczbą, a nareszcie tajnie nad osobami, regencyą składać mającemi. Wszystko to okazuje, iż cała ta rzecz przybiera postać loteryi, w której Espartero niezawodnie wielki los wyciągnie. Przeciwnicy jego już bliscy są skonu i całkiemby upadli, gdyby się jeszcze na jaki czyn gwałtowny odważyć mieli.

General Alawa opuści w końcu Maja swoje posadę poselską w Londynie.

Portugalia.

Z Lizbony, dnia 19. Kwietnia.

Nie udało się Ministrowi skarbu potrzeby skarbu pokryć nową pożyczką i dla tego musiał on puścić w obieg obligi na 600 kontozów. Nowy traktat handlowy z Anglią już prawie jest zawarty i wkrótce przesłany zostanie do potwierdzenia Lordowi Palmerston. Gubernator portugalskich Indyi Wschodnich został odwołany, gdyż od araku goa nie pobierał cła, zaś od opium tylko 1 procent. Następca jego dotąd niewiadomy. Poseł francuzki w Lizbonie odjechał na urlop do Francyi. — Słychać, że Król Ferdynand wstąpi do loży wolnomularskiej, poczem obrany zostanie wielkim mistrzem. — Poczta z Porto dnia 16. b. m. przy Carvalhos, rozbitą została.

Austria.

Z Wiednia, dnia 5. Maja.

Oczekiwana tu z niecierpliwością poczta z Konstantynopola z dnia 14. Kwietnia nare-

szcie przybyła, równocześnie nadeszła téż o 5 dni później (d. 19.) wysłana stamtąd depesza cesarskiego Internuncjusza. Ostatnia przywozi ważną wiadomość, że Porta, przychyliwszy się do żądania czterech mocarstw, ferman z dnia 13. Lutego, stósunki Baszaliuku Egiptu regulujący, w następujący sposób zmodyfikowała: 1) Sultan wyrzeka się wyboru następcy w Baszaliuku Egiptkim i zezwala na następstwo w linii prostéj, ale nie podług porządku starszeństwa, jak to z niektórych stron wnoszono, lecz: «d'ainé en ainé.» 2) Haracz dawniej na czwartą część ogólnych dochodów oznaczony, jako zbyt uciążliwy, zostanie uregulowany podług sprawiedliwszej stopy. 3) Baszy przyznaje się prawo mianowania oficerów aż do Pułkownika. Te postanowienia Porty, które słusznie za ostateczne i stanowcze załatwienie pytania egipskiego pod względem traktatu lipcowego poczytywać można, zostały Posłom czterech mocarstw przez Rifaata Baszę zakomunikowane. Donoszą, że Lord Ponsonby w krockach reprezentantów, które to ważne postanowienie Porty poprzedzały, żadnego nie miał udziału. Jego wpływ w Dywanie całkiem upada. — Wydany d. 9. Kwietnia hatyszeryf zbija rozgłaszane o oddaleniu Reszida Baszy wieści, oraz zaprzecza zdaniu, jakoby wewnętrzna administracya Turcyi zmian doznać miała. General Jochmus w towarzystwie austriackiego Podpułkownika Dumont do Stambułu przybył. Ostatni oddział stojącej dotąd pod Marmarizą floty angielskiej d. 7. m. b. do Malty się puścił.

Włochy.

Z Rzymu, dnia 22. Kwietnia.

Stósownie do doniesień z Konstantynopola katolicy w Kutais w prowincyach zakaukaskich Rossyi wspaniały sobie wystawili kościół, dla którego tu pod kierunkiem Overbecka wielki obraz, przedstawiający niepokalanę poczęcie Najsw. Panny, malowano. Katolicy w owych krajach już dość byli liczni, nim się pod panowanie rossyjskie dostali; ale teraz rząd rossyjski misyonarzom, kapucynom z Włoch, surowo zabronił nawracania greckich Chrześcian, albo heretyków ormiańskich; nawet uniacy ormiańscy nie mogą mieć księży katolickich i przymuszeni są chodzić do kościołów różnowierców. Wszakże Żydów, pogan i Muhamedanów misyonarzom do wiary katolickiej nawracać wolno.

— Donoszą z Bononii z dnia 28. m. z. o śmierci Felixa Bacchiochi, małżonka Xiężny Elizy, siostry Napoleona.

Z Turynu, dnia 19. Kwietnia

Znany minister hiszpański Zea Bermudez,

przyjaciół i doradców Królowej Krystyny, w stolicy naszej niedoznał takiego przyjęcia, jak tam gdzie starał się bronić jej sprawy. Paniuje tu to samo uprzedzenie, przeciw niezszczęśliwej i w skutkach swych niezabawiennej polityce dworu madryckiego za Królowej Krystyny, a nigdy mniej jak obecnie dwory zachowawcze, nie były skłonnemi do brania udziału w interessach Hiszpanii. Położenie, jakie te dwory od chwili Estatuto Real, względem gabinetu hiszpańskiego przybrały, jest czysto-biernem, albo mówiąc dyplomatycznym językiem oczekującym i takim pozostanie dopóki z owego ciągłego chaosu nie utworzy się nowy i stały byt. Wszelkie zabiegi regentki i terażniejszego rządcy o zmianę tego stanowiska dworów, bez skutku pozostają. Królowa Krystyna przejeżdżała tędy, a niewstrzymując się, przeminęła konie i odjechała na nocleg do Suza.

Król w tej chwili odbywa podróż po Sardynii. J. K. Mość 15. b. m. wsiadł w Genui na pokład nowego i przepysznego parostatku Tripoli udając się do Cagliari, gdzie dni 10 zabawi. Z tamtąd lewym brzegiem wyspy uda się J. K. Mość do Sassari, gdzie także kilka dni pozostanie i niewróci do Genui aż 2. Maja.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Dziennik urzędowy Król-Regencyi w Poznaniu z d. 11. Maja obejmuje między innymi doniesienie Naczelnego Prezydymy o poprawie chowu owiec; — doniesienie, że N. Pan raczył podpisanym przez Siebie dokumentem z dnia 2. Marca r. b. nadać kwalifikacją sejmową wsi Grzybno, położonej w powiecie Sremskim; — ogłoszenie dotyczące się formy prośb do tronu podawanych; — doniesienia, że pomiędzy owcami dominalnymi folwarków, należących do urzędu ekonomicznego Międzychodzkiego, wybuchła zarazą kopytkowa, zaś ośpica ustala pomiędzy owcami w Gaju powiatu szamotulskiego i pomiędzy owcami w Trzciance powiatu Bukowskiego; — ogłoszenie, iż jarmarki w Skwierzynie pow. Międzychodzkiego na dzień 23. i 24. Czerwca wyznaczone, odbędą się dnia 16. i 17. Czerwca r. b.; — następującą pochwałę: Wyrobnik Wojciech Głuba z Nowej wsi powiatu Krotoszyńskiego, odznaczył się skwapliwie danym ratunkiem nauczycielowi Klemensowi Miecznikiewiczowi, który dnia 13. Grudnia r. z. na zamrzniętym stawie miejskim w Koźminie się był załamał; — ogłoszenie dotyczące się kwitów z wypłaconych kapitałów i prowizyi do lunduszów przedaży

dóbr skarbowych; — oraz doniesienie, że tu-tejszy kupiec Pan Benjamin Witkowski, został przez Król. Regencyą głównym agentem istnącego w Tryeście pod nazwą: »Riunione adriatica di Sicurta» towarzystwa assekuracyi, potwierdzony dla obwodu Regencyi Poznańskiej; — kroniki osobiste i ogłoszenie, że N. Król raczył udarować orderem orla czerwonego czwartej klasy Xiędza Sobańskiego, plebana w Zakrzewie, powiatu Krobskiego.

Z Warszawy. — Numer piąty Biblioteki Warszawskiej za miesiąc Maj już wyszedł na widok publiczny i obejmuje następujące artykuły: Bitwa Lipska r. 1813 przez T. W. z planem. Linoski obraz z podania ludu przez A. J. S. Podróże po Europie Władysława IV. Króla Polskiego w czasie jego młodości odbyte (wyjątek z rękopismu). Rozbiór dzieła du Credit et de la Circulation przez Adama Bagniewskiego. Myśli o filozofii przez Eleonorę Ziemięcką. O trzech historyach literatury polskiej przez X. N. J. Czyliż w sprawach cywilnych, które dotyczą osób zaginionych, prokurator Królewski ma obowiązek działania z urzędu, przez J. S. Odpowiedź W. A. Maciejowskiego na przypisek przy Rysie historycznym oświecenia słowian. Poezye: Turczyk, J. hr. Dunin Borkowskiego. Przekłady Brunona hr. Kicińskiego. Wspomnienie C. Norwida. Mularz Józefa Paszkowskiego. Śpiew z powieści Halina E. Chojeckiego. W Kronice: Poezye A. Czajkowskiego, Spomnienie G. Olizara, Alleluja na r. 1841 przez A. J. S. Przekład Szekspira Ke-falińskiego przez A. T. Dwie epoki życia, nieszczęśliwe Konkury, Engilda Roccia przez Au. Wi. Wiadomość ogólna o górnictwie prywatnych w Królestwie Polskiem w r. 1840 przez Hieronima Łabęckiego. — Nowiny i Roz-maitości.

Za powrotem z Lipska poleca najmo-dniejsze towary Paryskie dla Dam, jako to: czepki, kapelusiki słomiane i jedwabne, kwiaty, blondyny i koronki, tudzież rękawiczki dla mężczyzn i dam w cenach umiarkowanych; podobnie otrzymał nowe nadsyłki Drezdeński szokolady parowej, prawdziwej wody Kolońskiej i prawdziwych wonideł francuzkich

Handel C. i E. B a u m a n ó w,
rynek № 94. na pierwszém piętrze.
Poznań, w Maju 1841.

Także na nadchodzący jarmark na welnę urządzone będą miejsca na skład.

P r z y b y l a k i w hotelu Saskim.